

Jaarverslag VLG 2005

Activiteiten

Verslag Voorjaarsbijeenkomst studiemiddag De biografie als methode in de plattelandsgeschiedenis

De studiemiddag vond plaats op **vrijdag 27 mei 2005** in Wageningen in een heerlijk koele zaal van het Scheikundegebouw van de universiteit. De middag was georganiseerd door professor Pim Kooij en dr Anton Schuurman, beiden van de leerstoelgroep Agrarische Geschiedenis, naar aanleiding van het verschijnen van het recente proefschrift van dr Hans van Kamp over Dien Hoetink. Er was een goede opkomst van zo'n 50 leden en introducés. Achterin de zaal was een kleine expositie van biografisch materiaal ingericht.

In zijn inleiding besteedde Schuurman aandacht aan de tegenwoordige bloei van de biografie, en verschafte informatie over aantallen biografieën in het algemeen en met betrekking tot het platteland en landbouw in het bijzonder. Hij ging ook in op de veelvormigheid van het genre als zodanig.

Hierna was het woord aan dr Richard Paping van de Rijksuniversiteit Groningen. Hij is ondermeer auteur van een boek over H.C. van Hall, en dat was ook het onderwerp van zijn lezing. Paping gaf aan hoe het was om in een opdrachtsituatie een biografie te schrijven. De auteur was tamelijk *debunking* wat het genre van de biografie betreft.

De derde spreker was ons bestuurslid dr Ton Duffhues. Hij hield een kritische beschouwing over Gerlacus van der Elsen, de welbekende emancipator van de Brabantse boeren. Duffhues probeerde het mythische karakter van de figuur Van der Elsen zichtbaar te maken. Hij deed dit door een schets te geven van de manier waarop geprobeerd wordt Van der Elsen te herinneren, maar ook door te proberen *Wahrheit* en *Dichtung* uit elkaar te halen. Tenslotte liet hij zien dat de huidige generatie Brabantse boeren nauwelijks nog weet heeft van Van der Elsen, terwijl de thema's die deze in zijn geschriften heeft aangesneden, heel gemakkelijk relevant te maken zijn voor het huidige tijdsgewricht.

Na de pauze was er een Gronings drieluik over de Mansholt/Louwes-clan. Dr Hilde Krips-van der Laan, eveneens bestuurslid, opende de reeks. Haar voordracht had als titel *Derk Mansholt. De biografie als zoektocht*. Krips ging vooral in op technische aspecten van het maken van een biografie. Zij maakte inzichtelijk welke keuzes een biograaf kan maken. Zij had geen 'klassieke' biografie willen schrijven, maar delen van het leven willen belichten. Vandaar dat ze gekozen had voor een benadering in episodes. Zij benadrukte dat voor een biografie het kunnen beschikken over ego-documenten een vereiste is.

Hierna was het woord aan dr Riek Geurts met een voordracht getiteld *Herman Derk Louwes. De biografie als substituut*. In haar voordracht stond de opkomst van het landbouwschap waarvan Louwes de eerste voorzitter werd, centraal. Maar tevens gaf zij aan dat ook de persoon van Louwes als open verzoener van belang was, om de geschiedenis ervan beter te kunnen begrijpen.

De laatste spreker tenslotte was mr drs Johan van Merriënboer die net de laatste hand had gelegd aan zijn biografie van Sicco Mansholt, de eerste Europese landbouwcommissaris. Zijn boek is een politieke biografie geworden die bestaat uit 15 hoofdstukken. Merriënboer liep alle hoofdstukken af waardoor we een goede indruk van Mansholt en van het boek konden krijgen en lardeerde met sprekende citaten uit de correspondentie van Mansholt met zijn ouders. Terloops stelde hij het belang van 'het toeval' aan de orde toen hij opmerkte dat Mansholt eigenlijk Drees had moeten opvolgen als premier, maar dat deze er nog een nieuwe termijn aan vast had geknoopt waardoor alles liep zoals het is gelopen.

Daarna volgde een algemene en levendige discussie onder leiding van Pim Kooij waarbij enerzijds werd ingegaan op het genre biografie, anderzijds op de beschreven personen. Deze geslaagde studiemiddag werd afgesloten met een geanimeerde 'borrel'.

Najaarsvergadering Excursie naar Tielerwaard: Ruilverkaveling en streekverbetering in Nederland

Er was een goede opkomst voor deze excursie op **vrijdag 7 oktober 2005**. De bus was zelfs overtekend. De dag werd begonnen met twee lezingen en een inleiding in hotel de Gentel in Culemborg. Dr Erwin Karel, werkzaam bij de Rijksuniversiteit Groningen en het NAHI, opende de dag met een lezing over de streekverbetering. De streekverbetering begon in 1956. Het was een voorlichtingsprogramma van het ministerie van Landbouw dat aanvankelijk bedoeld was om na ruilverkavelingen te worden ingezet. De overheid was namelijk bang dat de hoge investeringen van de ruilverkavelingen in achterstandsgebieden met veel kleine boeren onvoldoende zouden renderen. Op basis van een door Wageningse sociologen ontworpen moderniseringsthese werd het voorlichtingsprogramma gemaakt. Boeren leerden hun bedrijf in technisch en economisch opzicht beter beheeren, boerinnen kregen onderricht in efficiënt huishouden en de kinderen ontvingen beroepsvoorlichting. 'Social-engineering' noemde men dit in de Verenigde Staten. Het waaide na de oorlog over en werd in Nederland onderdeel van de 'maakbare samenleving'.

De tweede spreker was dr Simon van de Bergh, hoofd van de Sector Cultuurhistorie bij het Gelders Genootschap, een welstands- en monumentenorganisatie in Arnhem. De ruilverkaveling in de Tielerwaard stond natuurlijk niet op zich. Sterker nog, deze verschilde nogal van andere ruilverkavelingen die in Nederland zijn uitgevoerd. Simon van den Bergh ging in zijn voordracht in op de (voor)geschiedenis van ruilverkaveling in Nederland. Hij besteedt hierbij bijzondere aandacht aan de cultuurtechnische en landbouwkundige situatie van het Nederlandse platteland in de periode tussen 1890-1985 en de rol die mensen - boeren, maar ook natuurbeschermers, burgers en beleidsmakers - hebben gespeeld bij de voortdurende toepassing en aanpassing van het instrument.

Tenslotte gaf prof em. dr ir Jan P. van der Ban een inleiding op de excursie van na de lunch. Het weer was, zoals gebruikelijk voor de VLG, zonovergoten. De excursie voerde ons door de Tielerwaard. Het was onderdeel van de zogenaamde komgrondenwerken in de jaren vijftig en zestig. Van den Ban was toentertijd nauw betrokken bij de uitvoering daarvan. Zijn kennis van het gebied (en de café's waar het overleg van de commissies plaats vond) is groot. Hij plaatste zaken die we zagen in historisch perspectief door het te vergelijken met ontwikkelingen in Maas en Waal die eraan voorafgegaan waren en erg duur waren geweest. Hij liet ons weilanden zien waar vakmensen van Wageningen nieuwe grassen en afwateringssystemen probeerden; en toonde vroege vormen van verrijdbare glastuinbouw. Hij vertelde anekdotes over verzet tegen de ruilverkaveling dat gebroken worden toen een belangrijke paardenboer omging. Bovendien leerden we dat het ene bosje in het landschap niet het andere was. Er was een bosje om te kijken of populieren wat opbrengen; een bosje om een zandafgraving te verbergen; een bosje dat bedoeld was om te laten zien hoe 'vroeger' de komgronden waren, en tenslotte een bosje in verband met de eendenkooien en de 200 Rijnlandse morgen afstand die er moest zijn. Daarmee waren we tevens aangekomen bij de tweede bestemming van deze middag: de eendenkooi. Daar kregen we een boeiende inleiding en een stimulerende rondleiding langs bomen die intussen een hafmillennium oud waren. De foto's van Margreet van de Burg op de website van de vereniging (<http://www.rhi.wur.nl/NL/vlg/studiedag/OverzichtStudiedagen/>) laten zien hoe mooi, boeiend en gezellig het was.

Met een beetje haasten waren we uiteindelijk toch nog om zes uur in Culemborg en was er een einde gekomen aan een leerzame dag. Met dank aan de organisator Erwin Karel en de excursieleider Jan van der Ban.

Bestuursactiviteiten

In 2005 is het bestuur twee maal bijeen geweest in Wageningen, 13 april en 7 september. De aandacht van het bestuur is vooral uitgegaan naar het organiseren van de activiteiten. Voorts is er werk gemaakt van de aanpassing van het reglement; het voorzien in de vacature van een bestuurslid met het lidmaatschap van het KLV; het op orde brengen van de administratie van de vereniging en de penningen.

In 2006 zal actief worden geprobeerd de achterstallige contributie te innen. Andere plannen voor 2006 zijn om de site van de vereniging te verbeteren (zie www.rhi.wur.nl/nl/vlg/) en een beter zicht te krijgen op het boekenfonds.

VLG - Vereniging voor Landbouwgeschiedenis

Studiekring van de Koninklijke Landbouwkundige Vereniging

Notulen ledenvergadering Vereniging voor landbouwgeschiedenis, vrijdag 27 mei 2005

Er zijn geen ingekomen stukken die hier besproken dienen te worden, of mededelingen.

Het jaarverslag 2004 gemaakt door secretaris Ton Duffhues, werd verspreid en ter kennis genomen. De naam Wim Westerveld op pagina 2 moet natuurlijk zijn Wim van de Westeringh en dient dienovereenkomstig in het jaarverslag veranderd te worden.

Het financieel jaarverslag 2004 gemaakt door penningmeester Michiel Gerding, werd verspreid en toegelicht. De kascommissie, bestaande uit de heren Schuurman en Bieleman, verklaarde zich tevreden, maar had twee opmerkingen. De eerste betrof de inning van de contributie. Die zal toch echt beter moeten worden in de toekomst. De tweede betrof de reserve van de vereniging. Misschien zou hieruit nieuwe publicaties bekostigd kunnen worden. De voorzitter antwoordt dat het bestuur blij is dat de vereniging een gezonde basis heeft, en dat het bestuur zal kijken of ze relevante en gezonde activiteiten kan doen op basis van dit geld. De penningmeester wordt gedechargeerd. Als nieuwe leden van de kascommissie worden benoemd de heren Anton Zeven en Wim van de Westeringh. De vergadering gaat hiermee dankbaar akkoord.

De begroting (zie bijlage) van de penningmeester wordt ook aanvaard.

Bij punt 8, de bestuursverkiezing, zet de voorzitter eerst de verschafte informatie recht. Het rooster van aftreden is:

Gerding	2005
Kooij	2006
Duffhues	2006
Van Bavel	2007
Spek	2008
Krips-van der Laan	2008
Lankveld	2009.

De voorzitter deelt mee dat het bestuur wil nagaan of de statuten herzien moet worden met betrekking tot de samenstelling van het bestuur. Het bestuur zal hiernaar kijken en de volgende ledenvergadering met een voorstel komen.

Michiel Gerding wordt door de voorzitter bedankt voor zijn werk als penningmeester en inzet in het bestuur als zodanig. Anton Schuurman van de Isg Agrarische Geschiedenis wordt door het bestuur voorgedragen als nieuw bestuurslid. De vergadering neemt dit voorstel over. In het nieuwe bestuur zal Schuurman Duffhues opvolgen als secretaris en Duffhues wordt de nieuwe penningmeester van de vereniging.

Van de rondvraag wordt geen gebruik gemaakt.

Anton Schuurman, secretaris VLG. Wageningen, juni 2005.